

*Д. В. Бондарчук,
заступник начальника відділу супроводження судових спорів за участю територіальних
органів управління супроводження спорів щодо відмови у реєстрації податкових накладних
Департаменту правового забезпечення, Державна податкова служба України
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7078-5535>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.16.294

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОПОДАТКУВАННІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

D. Bondarchuk,
Deputy Head of the Department for Supporting Legal Disputes with the Participation of Territorial
Management Bodies for Supporting Disputes Regarding the Refusal to Register Tax Invoices
of the Department of Legal Support, State Tax Service of Ukraine

ANTI-CORRUPTION POTENTIAL AND EFFECTIVENESS OF THE USE OF INTELLIGENT
SYSTEMS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TAXATION:
PROSPECTS FOR DEVELOPMENT IN UKRAINE

У статті розглядається вплив інтелектуальних систем і штучного інтелекту на процеси оподаткування, зокрема їх роль у підвищенні ефективності державного управління та боротьбі з корупцією. Аналізуються ключові переваги, такі як автоматизація рутинних завдань, запобігання податковим ухиленням, і надання покращених послуг платникам податків. Особлива увага приділяється досвіду України у впровадженні системи СМКОР, що слугує інструментом для моніторингу ризиків і прийняття управлінських рішень. Акцентується увага на викликах та перспективах подальшого розвитку технологій для покращення прозорості, ефективності та зниження корупційних ризиків у податковій сфері, що має важливе значення для забезпечення стабільності державних фінансів. Стверджується, що інтеграція штучного інтелекту в оподаткування є значним прогресом у державному управлінні, пропонуючи численні переваги з точки зору ефективності, прозорості та антикорупційних зусиль. Однак це також підкреслює важливість вирішення проблем, пов'язаних із впровадженням ШІ, щоб реалізувати його повний потенціал.

The article is devoted to the Ukrainian experience of implementing the Risk Monitoring and Control System as an innovative tool based on artificial intelligence, designed for monitoring and assessing tax risks. This system serves as an important tool in the fight against corruption by identifying and flagging suspicious transactions and organizations, thus allowing authorities to take preventive measures. The effectiveness of the system in reducing fraud and increasing the efficiency of tax administration is highlighted, as well as the problems encountered during its implementation, such as technical problems, resistance from stakeholders and the need for constant updating to adapt to new threats.

The article also considers the wider implications of the introduction of AI technologies in taxation on the global stage. It discusses how artificial intelligence is being used to optimize tax collection, improve compliance and foster a culture of transparency and accountability. The potential of artificial intelligence to revolutionize tax systems worldwide is highlighted, with particular emphasis on its ability to minimize administrative costs, reduce the tax gap and increase the overall integrity of the tax process.

In addition, the article examines ethical and legal considerations related to the use of AI in taxation. Issues such as data privacy, algorithm bias, and the need for a reliable regulatory framework are explored. The paper argues for a balanced approach that ensures the responsible use of AI while maximizing its potential to improve public administration and curb corruption.

The paper concludes by arguing that the integration of AI into taxation represents a significant advance in public administration, offering numerous benefits in terms of efficiency, transparency and anti-corruption efforts. However, it also highlights the importance of addressing the challenges associated with implementing AI in order to realize its full potential. Ukraine's experience with this system serves as an example that demonstrates both the opportunities and obstacles associated with tax administration with the help of AI. The paper calls for continued research and collaboration between governments, technology providers and international organizations to develop and improve AI systems that can effectively fight corruption and improve tax collection efficiency worldwide.

Ключові слова: штучний інтелект (ШІ), оподаткування, державне управління, корупція, ухилення від сплати податків, система моніторингу критеріїв оцінки ризиків, прозорість, автоматизація.

Key words: artificial intelligence (AI), taxation, public administration, corruption, tax evasion, risk assessment criteria monitoring system, transparency, automation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному світі впровадження інтелектуальних систем та штучного інтелекту стає невід'ємною частиною управління у різних сферах державного впливу, зокрема й у галузі оподаткування. Сфера податкового адміністрування є однією з ключових, оскільки саме податки забезпечують стабільність фінансової системи держави, сприяючи розвитку економіки та фінансуванню державних послуг. Впровадження інтелектуальних систем у цей процес значно підвищує ефективність збору податків, дозволяє мінімізувати ризики ухилення від оподаткування, а також спрощує адміністративні процедури для платників податків.

Застосування інтелектуальних систем та штучного інтелекту у податковій сфері має дві основні цілі: запобігання несплаті податків і надання послуг платникам податків. Ці системи дозволяють виявляти неплатників шляхом аналізу та відстеження фінансових даних, а також пропонують автоматизовані послуги, зокрема подання податкових декларацій, що спрощує взаємодію громадян і підприємств із податковими органами. Автоматизація процесів за допомогою інтелектуальних систем не лише підвищує ефективність роботи податкових органів, але й зменшує навантаження на працівників, дозволяючи їм зосередитися на більш складних завданнях, що потребують людського ресурсу. Це особливо важливо в контексті великих обсягів даних, які необхідно обробляти для прийняття ефективних державних рішень. Однак важливо зазначити, що впровад-

ження інтелектуальних систем у податковій сфері вимагає належного правового регулювання та дотримання принципів прозорості, зрозумілості для платників податків, а також ефективної взаємодії між ІТ-спеціалістами та юристами.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми впровадження інтелектуальних технологій та систем штучного інтелекту детально розглянуті у наукових працях таких дослідників, як К. Бабіч, Т. Запорожець, В. Кремень, А. Олійник, С. Субботін, М. Тарчук, Л. Шрагина та інших.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає в аналізі впливу інтелектуальних технологій та систем штучного інтелекту на процеси оподаткування, а також у виявленні їх потенціалу для підвищення ефективності та прозорості податкових систем. Основна увага зосереджена на дослідженні переваг та викликів, пов'язаних з впровадженням цих технологій, а також на оцінці їхнього впливу на боротьбу з корупцією та оптимізацію адміністративних процесів у податковій сфері.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Уряди використовують переваги інтелектуальних систем та систем штучного інтелекту в багатьох сферах, як-от: охорона здоров'я, транспорт, оборона та національна безпека, що відкриває нові можливості для інновацій у державних послугах. Податки є основним джерелом доходів, необхідним для підтримки всіх функцій державного сектора та дає змогу уряду здійснювати адекватні інвестиції у функції суб'єктів державного управління.

Дві найпоширеніші мети інтелектуальних систем та систем штучного інтелекту в оподаткуванні — запобігання несплати податків і надання послуг платникам податків. За допомогою інтелектуальних систем можна легко знайти неплатників, які платять менше податків або взагалі не платять податки, аналізуючи та відстежуючи фінансові дані особи або підприємства. Інтелектуальні системи можуть надавати покращені послуги, такі як автоматизоване подання податкових декларацій. Існує багато різних сфер оподаткування, де можна впровадити інтелектуальні системи.

Одним із найпростіших і водночас найкорисніших застосувань інтелектуальних систем та систем штучного інтелекту є автоматизація процесів. Трудомісткі завдання, з яких складається робочий день податкового фахівця, — це здебільшого повторювані процеси, які включають обробку документів, звітність тощо. Розроблення алгоритмів із підтримкою інтелектуальних систем для автоматизації повторюваних завдань допоможе податковим фахівцям у виконанні повторюваних процедур і дозволить їм зосередитися на більш інтелектуально складних завданнях, виконання яких потребує людського ресурсу [1].

Наприклад, інтелектуальні системи можна використовувати для внесення номерів рахунків або ідентифікаційних номерів активів в електронні таблиці, а також для приймання фінансової звітності. Окрім того, інтелектуальні системи з підтримкою штучного інтелекту добре підходять для виконання поглибленого аналізу даних. За допомогою попередньої податкової документації для навчання та прогнозного аналізу можна отримати досконалі знання про податки та бути в курсі щорічних змін. Завдяки цьому фахівцям-практикам податків набагато легше визначати сфери економії грошей.

Використання інтелектуальних систем вже вразило складний світ оподаткування. Застосування робототехніки та ШІ в оподаткуванні може допомогти зменшити робочу силу та навантаження на людей. Використання робототехніки та штучного інтелекту в оподаткуванні також запобігатиме хабарництву, оскільки, на відміну від людей, роботи не сприйнятливі до корупції [2].

Використання робототехніки та штучного інтелекту в оподаткуванні, безумовно, прискорить тривалі процедури оподаткування та принесе користь податковому сектору в цілому.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні.

Концепція розвитку штучного інтелекту — це один з небагатьох нормативно-правових актів, що має визначення штучного інтелекту на законодавчому рівні. Відтак, за Концепцією, штучний інтелект — це "...організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань" [3].

Концепція передбачає, що системи штучного інтелекту покликані забезпечити прозорий процес прийняття рішень, зайняття Україною провідних місць серед країн світу у застосуванні інтелектуальних систем в державному управлінні, забезпечення доступу до інформації (реєстри, бази даних), захист інформаційного простору від несанкціонованого втручання, приведення у відповідність міжнародним стандартам та нормам національного законодавства. Дана Концепція передбачена на період до 2030 року.

Слід також зазначити, що Концепція передбачає використання інтелектуальних систем та систем штучного інтелекту у різних напрямках та сферах: освіта та професійне навчання, наука, економіка, кібербезпека, оборона, державне управління, правосуддя тощо.

Прикладом ефективного використання інтелектуальної системи у податковій сфері є СМКОР — система моніторингу критеріям оцінки ризикам. Дана система функціонує на підставі Постанови Кабінету Міністрів України № 1165 від 11.12.2019 "Про затвердження порядку з питань зупинення реєстрації податкової наклад-

ної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних" (далі — Порядок № 1165) [4].

Відповідно до пункту 2 Порядку № 1165 СМКОР — це сукупність заходів та методів, що застосовуються контролюючим органом для виявлення ознак наявності ризиків порушення норм податкового законодавства за результатами проведення автоматизованого аналізу наявної в інформаційних системах контролюючих органів податкової інформації [4].

Як вбачається навіть із законодавчого визначення, СМКОР є багатошаровою системою, яка містить у собі підсистеми з величезним обсягом інформації, здатна її опрацьовувати, застосовувати певні алгоритми та в кінцевому результаті приймати державно-управлінські рішення.

Алгоритм роботи системи СМКОР наступний. Платники податку на додану вартість відповідно до Податкового кодексу України за результатом господарських операцій з іншими платниками податку на додану вартість складають податкові накладні/розрахунки коригування та реєструють їх у територіальних органах Державної податкової служби України, де і перебувають на податковому обліку такі платники податку на додану вартість.

Інформацію та копії документів подаються платником до органів Державної податкової служби України в електронній формі засобами електронного зв'язку з урахуванням вимог Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги" та Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами, затверджений Мінфіном [5; 6; 7].

У результаті реєстрації податкової накладної, платник податку на додану вартість має право сформувати податковий кредит з податку на додану вартість. Щоб не заглиблюватись у податкове законодавство та взагалі природу оподаткування та адміністрування податку на додану вартість, можна вважати податковий кредит з податку на додану вартість як певну законну податкову вигоду для платника податків, яку він може отримати в натурі у формі або зменшення розміру податкового зобов'язання, або у формі "живих" коштів за рахунок бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Для розуміння необхідності застосування інтелектуальної системи у процесі прийняття рішення щодо реєстрації/відмови у реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, слід зазначити, що в середньому у місяць на реєстрацію платниками податку на додану вартість до органів податкового контролю подається близько 20 мільйонів податкових накладних/розрахунків коригування. Це величезний об'єм інформації, який підлягає опрацюванню посадовими особами перед прийняття державно-управлінського рішення.

З огляду на величезну кількість податкових накладних/розрахунків коригування в Україні запроваджено СМКОР — систему моніторингу критеріїв ознак ризиковості. СМКОР функціонує в межах Порядку № 1165, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України, яким передбачено певні алгоритми щодо прийняття державно-управлінського рішення.

Таким чином, насамперед СМКОР перевіряє, чи не відповідає податкова накладна критеріям безумовної реєстрації. Якщо ж податкова накладна/розрахунок коригування відповідає таким критеріям, то вона реєструється в Єдиному реєстрі податкових накладних автоматично, без залучення людського ресурсу до даного рішення.

Після того, як СМКОР встановив, що податкова накладна не відповідає жодній з вимог щодо безумовної реєстрації, СМКОР перевіряє: 1) відповідність критеріям ризиковості платника податку; 2) показники, за якими визначається позитивна податкова історія платника податку; 3) відповідність господарської операції критеріям ризиковості.

Важливо зазначити, що всі ці критерії — законодавчо закріплені у Постанові № 1165 та кореспондуються з нормами Податкового кодексу України. Відтак, СМКОР функціонує чітко в передбачений національним законодавством спосіб і в межах.

Як зазначалося вище, СМКОР в процесі прийняття рішення аналізує великий обсяг інформації та черпає її з різних баз даних, зокрема це податкова інформація. Податкова інформація — це сукупність відомостей та даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на органи податкового контролю завдань і функцій. Тобто, це інформація про платників податків, яка відома податковим органам з різних джерел: інші органи виконавчої влади, державні реєстри, Єдиний державний реєстр судових рішень, податкова звітність платників податків тощо.

Для того, щоб зокрема СМКОР міг обробляти податкову інформацію, така інформація зберігається в базах даних інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах Державної податкової служби України. Для прикладу, наказом Державної податкової служби України від 24.12.2012 № 1197 "Про введення в експлуатацію інформаційної системи "Податковий блок" було запроваджено функціонування інформаційної системи "Податковий блок" [8].

СМКОР, обробивши великий обсяг інформації про платника, що міститься в інформаційно-телекомунікаційних базах даних Державної податкової служби України, перевіряючи критерії ризиковості платника податку, показники щодо позитивної податкової історії платника податку, критерії ризиковості господарської операції, за наявності таких ризиків приймає рішення про зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних відбувається саме за наслідком функціонування СМКОР, тобто жодного ручного керування людиною системи не відбувається.

За наслідком зупинення реєстрації податкової накладної контролюючим органом в автоматичному ре-

жимі протягом операційного дня надсилається (в електронній формі у текстовому форматі) квитанція про зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування, яка саме і є підтвердженням факту зупинення такої реєстрації.

Також слід відзначити, що законодавством чітко передбачається вимоги до такої квитанції, для того, щоб таке рішення, прийняте на підставі роботи інтелектуальної системи, було законодавчо обгрунтоване, логічне та зрозуміле.

Рішення СМКОР про зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних не є відмовою у такій реєстрації, а лише рішенням про зупинення такої процедури. Таким чином, відповідно до положень Порядку № 1165 у разі зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування платнику податків пропонується надати письмові пояснення та первинні документи на комісію територіального рівня, що приймає рішення про реєстрацію/відмову у реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Тобто, СМКОР перевіряє всі вищевказані критерії в автоматичному режимі на основі великого обсягу інформації, що міститься в інформаційно-комунікаційних базах даних Державної податкової служби України, і лише у разі наявності ризику, що господарська операція можливо здійснена не в законний шлях та спосіб, СМКОР зупиняє таку податкову накладну та підсвічує її для органів податкового контролю, що така операція потребує додаткової перевірки, але вже із застосуванням людського ресурсу.

Вказані комісії складаються з державних службовців, з числа працівників відповідного відокремленого територіального підрозділу Державної податкової служби України. Зазвичай, платниками податків на такі комісії подаються первинні документи, що підтверджують здійснення ними господарської операції та дотримання при цьому податкового законодавства.

За результатом розгляду пояснень платників податків приймається рішення про реєстрацію/відмову у реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Тобто, на комісіях вже задіяно виключно людський ресурс.

Тобто, платнику податків забезпечено право переглянути рішення, що прийняте інтелектуальною системою. Більше того, у разі незадоволення потреб платника податків комісією територіального рівня, передбачено право платника податку подати скаргу на рішення комісії територіального рівня до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику — Державної податкової служби України. Беззаперечно, платник податку має право так і на судове оскарження рішення комісії органів територіального рівня та рішення Державної податкової служби України.

Однак, слід також вказати і на недоліки функціонування системи СМКОР та шляхи можливого покращення. Зокрема, недоліком системи СМКОР є те, що вона

не ще розвинена технічно настільки, щоб вміти опрацювати первинні документи, що подаються платником податку.

Тобто, СМКОР опрацює лише податкову накладну/розрахунок коригування, яка заповнюється в електронному форматі у чітко визначеній формі, та бази даних інформаційних систем Державної податкової служби України. Проте, первинні документи (договори, платіжні доручення, контракти, товарно-транспортні накладні, акти приймання-здачі виконаних робіт/наданих послуг), які подаються на розгляд до комісії, опрацьовується фахівцями.

З огляду на це, можливим шляхом розвитку СМКОР може бути розробка додаткових функцій цієї системи з можливістю аналізувати та опрацьовувати первинні документи. Вважаємо це можливим, оскільки складання первинних документів законодавством має відбуватися відповідно до вимог Закону України "Про фінансовий облік та бухгалтерську звітність в Україні" [9].

Відповідно до норм цього документу передбачається, що первинні документи обов'язково повинні мати певні реквізити: підпис та посада уповноваженої особи, дата та місце складання тощо. Для прикладу, можна було навчити інтелектуальну систему перевіряти хоча б наявність формальних обов'язкових реквізитів на таких первинних документах, при цьому система позбавлена можливості досліджувати та аналізувати зміст і суть таких документів, оскільки така діяльність потребує використання діяльності методів співставлення та змістового аналізу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Незважаючи на наявні недоліки функціонування СМКОР, вважаємо, що дана інтелектуальна система працює у відповідності до принципів належного функціонування інтелектуальних систем та систем штучного інтелекту при прийнятті державно-управлінських рішень, зокрема:

1) прийняття державно-управлінських рішень СМКОР є прозорим процесом. Алгоритми, принципи роботи та процес прийняття рішення закріплено у нормативно-правових актах. У роботу СМКОР не допускається жодне ручне втручання, тобто не задіяний людський ресурс, який може бути упередженим;

2) процес прийняття рішення є зрозумілим для платників податків. Як зазначалося вище, у нормативно-правових актах чітко зазначено причини та підстави для зупинення СМКОР податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Крім того, органи податкового контролю у передбачений законодавством спосіб надають індивідуальні податкові консультації на запит платника податків, яка є джерелом права для застосування для конкретно даного платника податку;

3) функціонування СМКОР є публічним процесом. Тобто, не становить таємниці для платника податків, яким же чином прийнято те, чи інше рішення. Крім того, платники податків через різні громадські фор-

Таблиця 1. Переваги використання інтелектуальних систем в податковій сфері

Перевага	Характеристика
Підвищення ефективності	автоматизація рутинних завдань, що дозволяє зменшити час, необхідний для обробки даних і підвищити загальну ефективність процесів
Мінімізація людського фактора	зменшення кількості помилок та корупції, так як рішення приймаються на основі алгоритмів, а не людського рішення
Покращення точності даних	здатність обробки великих обсягів даних з високою точністю, що знижує ризик помилок у податкових деклараціях та звітах
Виявлення аномалій та ухилення	швидке виявлення та запобігання ухиленню від податків
Зниження витрат	зменшення витрат, трудозатрат та ресурсів, що необхідні для обробки податкових декларацій та адміністрування
Підвищення прозорості та відкритості	забезпечення прозорості у прийнятті рішень завдяки чітким алгоритмам і нормативно-правовій базі, що регулює роботу систем
Швидкість обробки даних	значне скорочення часу, необхідного для обробки податкових декларацій і запитів, що покращує обслуговування платників податків
Аналіз великих обсягів даних	висока ефективність обробки та аналізу великих обсягів інформації, що дозволяє краще розуміти податкові тенденції та ризики
Покращення обслуговування платників	оперативна відповідь на запити платників податків і надання їм точної інформації, покращуючи їх взаємодію з податковими органами

мування та об'єднання, для прикладу СУП (Спілка українських підприємств), Рада бізнес-омбудсмена, мають доступ до громадських обговорень щодо введення нових нормативно-правових актів або реформування вже існуючих;

4) взаємодія між ІТ-спеціалістами та юристами. Дійсно, система СМКОР є досить складним механізмом, оскільки опрацьовує величезний обсяг інформації і здатний сформулювати цей аналіз у державно-управлінське рішення. З огляду на функціонування СМКОР, очевидно, що він побудований на арифметичних алгоритмах, проте які зафіксовані у нормативно-правових актах. Тобто, дані алгоритми є легітимними та обґрунтованими не лише з точки зору арифметики та логіки, а також і правової визначеності;

5) ефективне використання інтелектуальної системи. Важко переоцінити той об'єм даних, які опрацьовує СМКОР. Як зазначалось вище, до повномасштабного російського вторгнення в Україну, щомісяця в середньому платниками податку на додану вартість подавалися 20 мільйонів податкових накладних/розрахунків коригувань на реєстрацію в Єдиному реєстрі податкових накладних. Важко навіть уявити, якої кількості державних службовців потребувала б держава для належного моніторингу оцінки критеріїв ризиковості господарських операцій, за якими складаються податкові накладні/розрахунки коригувань.

Таким чином, система СМКОР дійсно економить значний обсяг як державного фінансування, так і часу для державних службовців для зайняття іншою діяльністю, яка потребує людського ресурсу. Усе вищезазначене дозволяє сформулювати переваги використання інтелектуальних систем в податковій сфері, які сприяють покращенню якості і ефективності податкових процесів (табл. 1).

Таким чином, впровадження інтелектуальних систем та штучного інтелекту в податкову сферу суттєво покращує

її ефективність, точність і прозорість адміністрування податків. Штучний інтелект здатний оптимізувати процеси збору податків, покращити аналіз даних та зменшити людський фактор у прийнятті рішень, що в свою чергу може сприяти зменшенню випадків податкового ухилення та корупції. Однак, для реалізації цього потенціалу необхідно вирішити кілька ключових питань. По-перше, потрібно розробити надійні та безпечні системи, які б відповідали сучасним вимогам захисту даних та забезпечували належний рівень безпеки. По-друге, важливо забезпечити прозорість алгоритмів ШІ, щоб уникнути можливих зловживань і підтримувати довіру користувачів до нових технологій. По-третє, необхідно захистити персональні дані громадян, що передаються і обробляються системами. Окрім того, необхідно розвинути відповідну правову базу, яка б регулювала використання інтелектуальних систем та штучного інтелекту в податковій сфері.

Література:

1. Thomas Kitsantas, Peter Georgoulas. Integrating Robotic Process Automation with Artificial Intelligence for Business Process Automation: Analysis, Applications, and Limitations. Journal of System and Management Sciences. 2024, № 14 (7). P. 217—242. URL: https://www.researchgate.net/publication/380877060_Integrating_Robotic_Process_Automation_with_Artificial_Intelligence_for_Business_Process_Automation_Analysis_Applications_and_Limitations
2. Rossana Merola. Inclusive Growth in the Era of Automation and AI: How Can Taxation Help? Artificial Intelligence and the Future of Work: Humans in Control. 2022, Volume 5. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2022.867832/full>
3. Розпорядження КМУ "Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні" від 2 грудня

2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

4. Постанова КМ України від 11.12.2019 № 1165 "Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних" (із змінами і доповненнями). URL: <https://www.tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/postanovi-kabinetu-ministr/75417.html>

5. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

6. Закон України Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

7. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами" від 06.06.2017 № 557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text>

8. Наказ Державної податкової служби України від 24.12.2012 № 1197 "Про введення в експлуатацію інформаційної системи "Податковий блок". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/DPA1943>

9. Закон України "Про фінансовий облік та бухгалтерську звітність в Україні". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

References:

1. Kitsantas, T. and Georgoulas, P. (2024), "Integrating Robotic Process Automation with Artificial Intelligence for Business Process Automation: Analysis, Applications, and Limitations", Journal of System and Management Sciences, vol. 14 (7), pp. 217-242, available at: https://www.researchgate.net/publication/38087-7060_Integrating_Robotic_Process_Automation_with_Artificial_Intelligence_for_Business_Process_Automation_Analysis_Applications_and_Limitations (Accessed 05 June 2024).

2. Merola, R. (2022), "Inclusive Growth in the Era of Automation and AI: How Can Taxation Help?", Artificial Intelligence and the Future of Work: Humans in Control, vol. 5, available at: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2022.867832/full> (Accessed 05 June 2024).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "On the approval of the Concept of the development of artificial intelligence in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (Accessed 25 July 2024).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution "On the approval of procedures for stopping the registration of a tax invoice / calculation of adjustments in the Unified Register of Tax Invoices", available at: <https://www.tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/postanovi-kabinetu-ministr/75417.html> (Accessed 25 July 2024).

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Electronic Documents and Electronic Documents Circulation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (Accessed 25 July 2024).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "About electronic identification and electronic trust services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (Accessed 25 July 2024).

7. Ministry of Finance of Ukraine (2017), Order "On the approval of the Procedure for exchanging electronic documents with controlling bodies", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text> (Accessed 05 June 2024).

8. State Fiscal Service of Ukraine (2012), Order "About the commissioning of the "Tax Block" information system", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/DPA1943> (Accessed 05 June 2024).

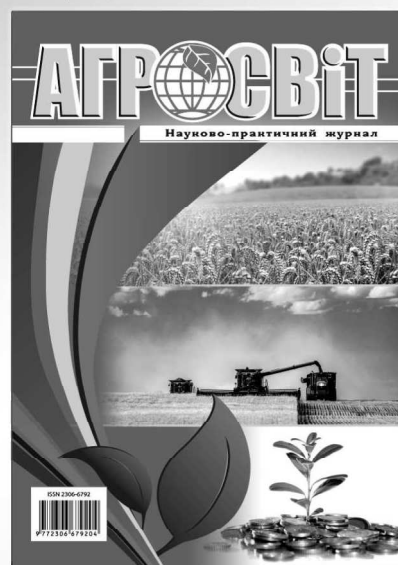
9. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 25 July 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.08.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847



Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292